

Školsko natjecanje iz povijesti

30. siječnja 2024.

prvi (I.) razred – 3. skupina

zaporka

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova

	64
--	----

Upute natjecateljima

1. Ispit se sastoji od 25 pitanja i rješavaš ga 90 minuta.
 2. Prije rješavanja ispita trebaš pozorno i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
 3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom, spremi ga u omotnicu.
 4. Zaporku s listića prepisi na prvu stranicu ispita.
 5. Pozorno pročitaj ispitne zadatke i upute u zadatku.
 6. Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit piši plavom ili crnom kemijskom olovkom.
 7. Ispit piši isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Piši čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
 8. Osobna imena i prezimena te geografska imena piši izvorno prema udžbenicima koje je odobrio MZO u školskoj godini 2021./2022.
 9. **Koristi se listom za koncept tijekom rješavanja ispita jer jednom napisan odgovor u ispitu, više nije dopušteno prepravljati. Odgovori se u konceptu ne vrednuju.**
 10. Nakon završetka pisanja, ispit predaj članu Školskoga povjerenstva.
- Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit i pravo na pisanu žalbu.

Želimo ti uspjeh na natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)
2. _____
(član Školskoga povjerenstva)
3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. U sljedećim zadacima od više ponuđenih odgovora samo je jedan točan. **Zaokruži** slovo ispred onog odgovora koji smatraš točnim.

1.1. Na prostoru današnje Hrvatske postoje brojna prapovijesna nalazišta. Izdvoji nalazište, koje za razliku od ostalih nalazišta, povezujemo s razdobljem paleolitika (starijega kamenog doba).

- A. Lasinja
C. Mujina pećina
- B. Danilo
D. Vela spilja

1	
---	--

1.2. Na prostoru Vinkovaca u željezno doba razvila se:

- A. danilska kultura
C. impresso kultura
- B. sopotska kultura
D. vinčanska kultura

1	
---	--

2. U sljedećim dvama zadacima ponuđeno je šest tvrdnja od kojih su **četiri točne**. **Zaokruži** slovo ispred onih tvrdnji **koje smatraš točnima**.

2.1. Izdvoji četiri tvrdnje koje su u skladu s teorijom evolucije Charlesa Darwina.

- A. Društveni razvoj ljudi s vremenom je doveo do razvoja govora.
B. Promjene živih bića izazvane su okruženjem, nasljeđem i prirodnim odabirom.
C. Sva su se živa bića tijekom dugoga razdoblja mijenjala i razvijala od složenijih prema jednostavnijim organizmima.
D. Materijalni ostatci razvojnih vrsta čovjekovih predaka potvrđuju teoriju evolucije.
E. Klimatski uvjeti u različitim krajevima svijeta nisu utjecali na prilagodbu ljudskih vrsta.
F. Fizičke sličnosti pokazuju blisku vezu između modernoga čovjeka i drugih članova grupe primata.

4	
---	--

2.2. Izdvoji četiri tvrdnje povezane s ilirskim plemenima koje smatraš točnima:

- A. Ilirski narodi u dodiru s Keltima i Grcima počinju upotrebljavati novac.
B. S pojavom kovanoga novca ilirski se narodi sve više bave poljoprivredom i rudarstvom.
C. Iliri su često gradili utvrđena naselja na povišenome položaju – gradine.
D. Kelti upoznaju ilirske narode s tehnikom kaljenja željeza i lončarskim kolom.
E. Japodi su živjeli na dugome priobalnom prostoru od Raše do Krke.
F. Ilirski narodi često su mrtve pokapali u grobne humke zvane tumuli.

4	
---	--

3. Pozorno pročitaj povijesni izvor te odgovori na pitanje. **Zaokruži** slovo ispred one tvrdnje koju smatraš točnom.

...Nekima je dodijeljen zadatak povlačenja kamenja iz kamenoloma u arapskim planinama do Nila...i nakon što su kamenje prevezli rijekom u brodovima, organizirani su drugi da ih prime i vuku u Libijske planine. Radili su u grupama od stotinu tisuća ljudi, svaka grupa tri mjeseca. Deset godina su se ljudi trošili gradeći cestu preko koje su se kamenje vuklo, posao za koji mi se čini da nije nimalo lakši od gradnje piramide... koja se gradila 20 godina... Njezina je baza kvadratna, svaka strana duga 244 metra, a visina je ista; cijela je od poliranog kamena i precizno postavljena; nema blokova kraćih od 9 metara...

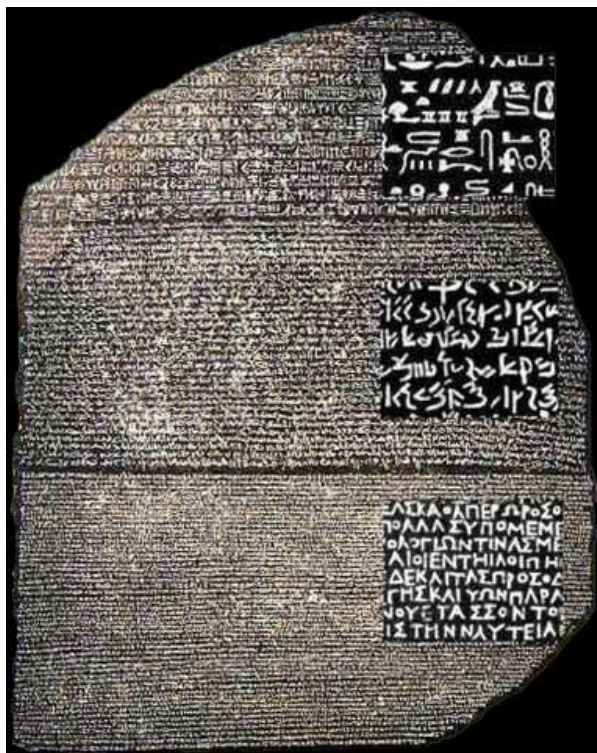
Herodot

Koja je od sljedećih tvrdnja, povezanih s gradnjom piramida točna:

1	
---	--

- A. Transport kamenja za gradnju piramida bio je brz i učinkovit.
- B. Radnici koji su gradili piramidu ostajali bi na tom poslu sve dok piramida ne bi bila izgrađena.
- C. Gradnja pristupnih cesta prema piramidama katkad bi bila jednako zahtjevna kao i gradnja piramida.
- D. Piramida je sastavljena od grubo klesanih, često neprecizno postavljenih kamenih blokova.

4. Pozorno promotri povijesni izvor te odgovori na pitanje. **Zaokruži** slovo ispred one tvrdnje koju smatraš točnom.

Što se od navedenoga odnosi na ovaj povijesni izvor?

- A. Gornja je trećina ispisana demotskim pismom.
- B. Donja je trećina ispisana grčkim pismom.
- C. Središnji je dio ispisan hijeratskim pismom.
- D. Središnji je dio ispisan hijeroglifima.

1	
---	--

5. Na kojemu je nalazištu pronađen najstariji predmet izrađen ljudskom rukom na području današnje Hrvatske?

1	
---	--

6. Pozorno promotri tematsku kartu koja prikazuje nalazišta iz starijega i mlađega kamenog doba na tlu Hrvatske te odgovori na pitanja.

6.1. Napiši ime nalazišta na mjestu kojega su nedavno otkrivene slike iz paleolitika stare oko 30.000 godina.

1

6.2. Napiši naziv nalazišta čiji je najcjelovitiji nalaz *lubanja C*, koja je pripadala dvadesetogodišnjoj ženskoj osobi.

1

7. U sljedećim je zadacima od više ponuđenih odgovora samo jedan netočan. **Zaokruži** slovo ispred onoga odgovora koji smatraš **netočnim**.

7.1. Što od navedenoga povezanoga s kromanjoncima, **nije** točno?

1	
---	--

- A. Prizore iz života kromanjonaca nalazimo u špilji Lascaux.
- B. Kromanjonac se pojavio prije otprilike 35.000 godina.
- C. Kromanjonac je živio u zemunicama, sojenicama i gradinama.
- D. Nalazište Šandalja poznato je po materijalnim ostacima kromanjonaca.

7.2. Što od navedenoga u vezani s neolitičkim kulturama (kulturama mlađega kamenog doba) na prostoru današnje Hrvatske **nije** točno:

1	
---	--

- A. Sopotska kultura dobila je naziv prema nalazištu blizu Vinkovaca.
- B. Impresso kultura na istočnojadranskoj obali poznata je po sojeničkim naseljima.
- C. Posebnost se danijske kulture kultne, bogato ukrašene posude, ritoni.
- D. Grapčeva špilja važno je nalazište hvarske kulture.

8. U sljedećemu zadatku ponuđene su četiri tvrdnje o načinu primjene prikazane biljke. Zaokruži slovo ispred **točne** tvrdnje.

- A. Korijenje je biljke služilo kao gorivo (ogrjev).
- B. Stabljika je služila za izradu odjeće.
- C. Korijenje se koristilo za prehranu.
- D. Mladice su služile su za izradu materijala za pisanje.

1	
---	--

9. Poveži pojmove u lijevome stupcu s odgovarajućim narodima u desnom. Ispred pojma u lijevom stupcu upiši odgovarajuće slovo.

___ ensi	A. Egipćani
___ vijeće tridesetorice	B. Židovi
___ patrijarsi	C. Sumerani
___ satrap	D. Perzijanci

2	
---	--

10. Pozorno pročitaj ulomak iz povijesnoga književnog djela i odgovori na postavljena pitanja.

*U toj je šumi strašni Humbaba,
Daj da ga smaknemo skupa,
I sve što postoji zlo, iz svijeta prognamo!
Ja ću cedrova nasjeć – njima su obrasle gore –
Vječno ime sebi ću podići ja!*

10.1. Kako se zove djelo kojemu pripadaju navedeni stihovi?

1	
---	--

10.2. Za čim traga glavni junak iz navedenoga književnog djela? Samo je jedan odgovor točan.

1	
---	--

A. znanjem	B. bogatstvom
C. besmrtnošću	D. ljubavi

11. Pozorno promotri fotografiju povijesnoga izvora i odgovori na pitanja.

11.1. Koji je predmet prikazan na povijesnome izvoru?

1	
---	--

11. 2. Navedi svrhu prikazanoga predmeta.

1	
---	--

11.3. Na kojemu se prostoru pojavljuje prikazani predmet? Samo je jedan točan odgovor.

1	
---	--

A. u Egiptu	B. u Mezopotamiji
C. u Perziji	D. u Izraelu

12. Ilustracija prikazuje rekonstrukciju naselja u Vučedolu. Pozorno je promotri i odgovori na pitanja.

12.1. Kako se naziva izdignuta građevina u središtu? Samo je jedan odgovor točan.

1	
---	--

- A. orion B. megaron
C. tumul D. megalit

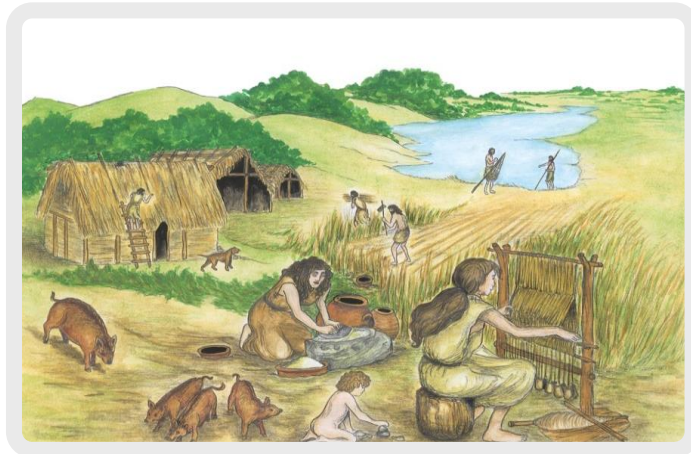
12.2. Kojim se zanimanjem bavila osoba koja je živjela u navedenoj građevini?

1	
---	--

12.3. Navedi dva najpoznatija predmeta (materijalna izvora) istoimene kulture?

2	
---	--

13. Pozorno pogledaj slikovni prikaz i odgovori na slijedeća pitanja.

13.1. Slika prikazuje način života iz kojega povijesnog razdoblja?

1	
---	--

13.2. Navedi jednu promjenu u načinu života ljudi u razdoblju koje prikazuje ilustracija.

1	
---	--

13.3. Kako zovemo sveobuhvatne i intenzivne promjene koje su nastale u tome razdoblju?

1	
---	--

14. Čovjek je postupno počeo ukrašavati posude sitnim rezbarijama i bojenjem, što su bili početci izrade keramike i lončarstva. Promotri slikovni povijesni izvor i odgovori na sljedeća pitanja. Jedan je odgovor točan.

14.1. Kojoj kulturi pripada posuda na slici?

- A. hvarskoj kulturi B. danilskoj kulturi
C. sopotskoj kulturi D. starčevačkoj kulturi

1	
---	--

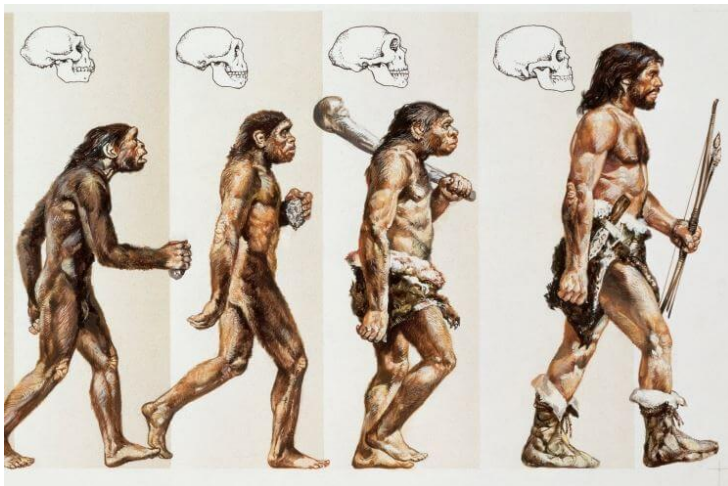
14.2. Kojemu kulturnom krugu keramike pripada navedeni predmet?

1	
---	--

14.3. Navedi jedno od nalazišta ove kulture?

1	
---	--

15. Na slici je prikazan razvoj čovjeka koji se odvijao u više razvojnih stupnjeva tijekom prapovijesti na temelju bioloških procesa i promjena koje su se odvijale milijunima godina.

1

2

3

4

15.1. Kojemu tipu pripada hominid označen brojem 3?

1	
---	--

15.2. Koja tvrdnja povezana s evolucijom lubanje hominida **nije** točna?

- A. Povećava se obujam lubanje. B. Razvija se inteligencija.
C. Razvija se vid. D. Povećava se čeljust.

1	
---	--

16. Spoji sliku s odgovarajućim pojmom upisom broja na pripadajuću crtu.

1

2

3

4

_____ nastamba slična šatoru od kože i šiblja

2	
---	--

_____ sojenica

_____ koliba

_____ zemunica

17. Pozorno pročitaj povijesni izvor i odgovori na pitanja

U Istri i u kvarnerskom primorju - kod Poreča, Pule, u cijeloj istočnoj Labinštini, kod Barbana, Boljuna, na Brijunima i drugdje, još se i danas vide ostaci kamenih gradina nastalih u nemirnim stoljećima brončanog doba. Te prve ratne utvrde dokazuju da je bronca bila definitivno afirmirala još jednu ljudsku društveno-povijesnu kategoriju: rat. Oko takvih i sličnih utvrda, (...) stvarala se tada kultura ne lokalnog, nego sve više europskoga karaktera, izgrađivala se na brojnosti i snazi mačeva, a njen osnovni moralni imperativ bio je da pravo ima uvijek onaj koji je vojnički premoćan.

Zvane Črnja, Kulturna povijest Hrvatske, Otokar Keršovani, Rijeka, 1978.

17.1. Koja je posljedica izuma bronce i bakra na temelju ovog izvora?

1	
---	--

17.2. Koja dva ilirska plemena naseljavaju prostor o kojem govori autor?

2	
---	--

17.3. Kako se zove tehnika gradnje spomenutih utvrda uvrštena na UNESCO-ov popis nematerijalne kulturne baštine?

1	
---	--

18. Sljedeći zadatak riješi tako da vladaru s lijeve strane pridružiš slovo ispred spomenika s desne strane.

_____ Imhotep	A. hram u Luksoru
_____ Hatšepsut	B. Amonov hram u Karnaku (svečana dvorana)
_____ Ramzes II.	C. Zoserova (Đoserova) piramida
_____ Kefren	D. hram u Deir-el Bahriju
_____ Tutmozis III.	E. prijestolnica u Akhetatonu (Amarni)
_____ Amenofis IV	F. sfinga u Gizi

3	
---	--

19. Navedene su tvrdnje koje opisuju društveni položaj žena u Egiptu. Zaokruži **netočnu** tvrdnju.

- A. Žene u Egiptu nisu mogle samostalno raspolagati vlastitom imovinom.
- B. Bilo je dopušteno da muškarac ima i više žena ako ih je mogao uzdržavati.
- C. Najvažnija je uloga žene u egipatskome društvu bila uloga majke i supruge.
- D. U ranijim je razdobljima egipatske povijesti položaj žena bio bolji nego u kasnijim.
- E. Egipćani su davali jednaku plaću muškarcima i ženama za iste poslove, što nije slučaj u mnogim današnjim društvima.

1	
---	--

20. Prouči prikazani slikovni prilog i odgovori na pitanja.

20.1. Kako se zove građevina na slici?

1	
---	--

20.2. Od kojega je građevnoga materijala izgrađena građevina sa slike?

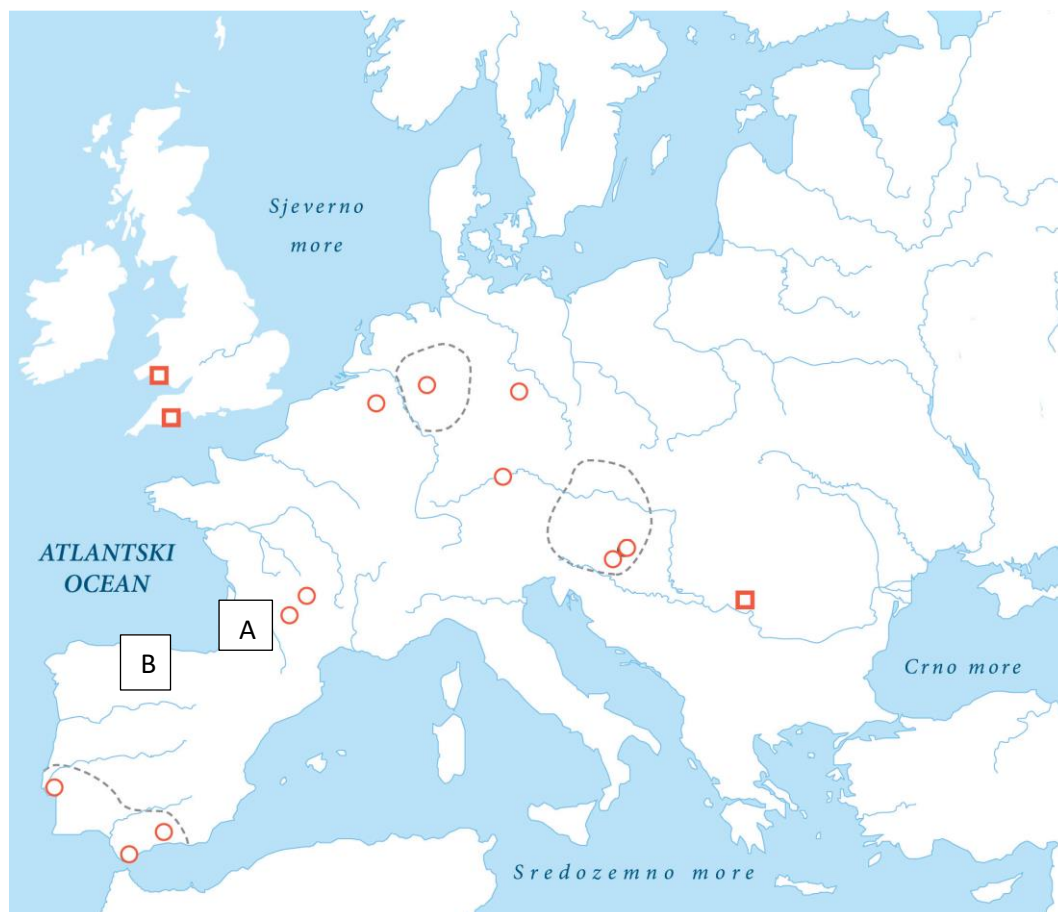
1	
---	--

20.3. Koja je namjena građevine na slici?

1	
---	--

21. Na slijepome zemljovidu prikazana su prapovijesna nalazišta u Europi.

21.1 Koji je tip hominida naseljavao prostore omeđene isprekidanim crticama?

1	
---	--

21.2. Napiši nazive lokaliteta označenih slovima A i B.

2	
---	--

A _____

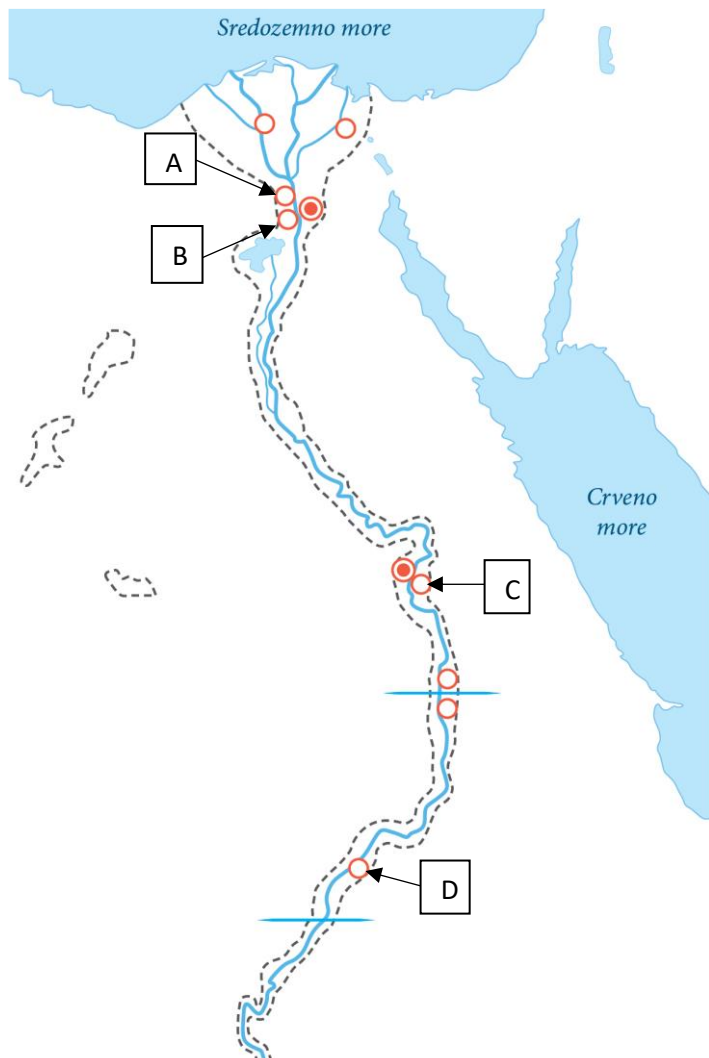
B _____

22. Na tematskome zemljovidu Egipta slovima su označene lokacije građevina prikazane na slikama ispod zemljovida.

4

Ispod slike upiši slovo lokacije i naziv građevine.

23. Odgovori na pitanja u vezi s Feničanima.

23.1. Feničani su bili vješti pomorci i trgovci. Kako se zove najznačajnija fenička kolonija?

1	
---	--

23.2. Među sljedećim proizvodima zaokruži jedan koji Feničani **nisu** izvozili.

1	
---	--

- A. vino
C. žito
- B. cedrovina
D. purpurne tkanine

23.3 Feničanima su robovi najčešće služili kao:

1	
---	--

- A. ronionci za vađenje školjaka
C. radnici na poljima
- B. veslači na lađama
D. drvosječe cedrovih stabala

24. S pomoću povijesnoga izvora odgovorite na slijedeća pitanja:

24.1. U kojoj se staroegipatskoj knjizi nalazi ovaj prikaz?

1	
---	--

24. 2. Imenuj dva božanstva koja su na slikovnome prikazu zaokružena i označena brojevima 1 i 2.

1. _____

2	
---	--

2. _____

25. Zaokruži ispravan kronološki slijed po godinama otkrića povijesnoga izvora:

1	
---	--

- a) Ötzi – Tutankamonova grobnica – Lucy – krapinski neandertalac
b) Krapinski neandertalac – Ötzi – Tutankamonova grobnica – Lucy
c) Krapinski neandertalac – Tutankamonova grobnica – Lucy – Ötzi
d) Lucy – Tutankamonova grobnica – krapinski neandertalac – Ötzi